

НАУКОВИЙ ПРОСТІР СТУДЕНТА: ПОШУКИ І ЗНАХІДКИ

відбувається завдяки організації онлайн та офлайн ігор, рухливих ігор, ігор із застосуванням римівок, загадок, скоромовок, музичного матеріалу, імітаційних ігор.

Список використаних джерел:

1. Валуєва І. В. Сучасні аспекти навчання аудіюванню майбутніх учителів початкової школи. URL: <file:///C:/Users/ASUS/Downloads/3156-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-5618-1-10-20190503.pdf>
2. Гойда О. П. Досвід роботи у напрямку викладання іноземної мови в системі НУШ. *Практика роботи сучасного вчителя: інноваційні розробки та традиційні методики*: мат. всеукр. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 05.05.2020 р. URL: <https://genezum.org/library/dosvid-roboty-u-napryamku-vykladannya-inozemnoi-movy-v-systemi-nush-389>
3. Роман С. В. Психологічні особливості навчання іноземної у початковій школі. *Іноземні мови*, 2012. №1. С. 35–38.
4. Тараско А. Формування іншомовних усно-мовленнєвих навичок молодших школярів шляхом застосування комп'ютерних ігор на уроках іноземної мови. *Актуальні проблеми навчання та методики викладання*: зб. тез XI міжнар. наук.-практ. конф., м. Прага, 06-09 2022 р., 580 с.
5. Теоретичні основи навчання аудіювання. URL: https://vuzlit.com/566660/teoretichni_osnovi_navchannya_audiyuvannya

НАРОДНО-ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО У ПРАКТИЦІ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Галина Кім, Сніжана Бабчинська
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця

Анотація. У статті показано народно-педагогічну основу спадщини В.О.Сухомлинського, відображено співзвучність його педагогічної концепції з формулою Нової української школи. Проілюстровано впровадження ідей педагога у практику сучасної початкової школи на прикладі комплексної виховної системи школи першого ступеня «Добродій» Галини Афанасіївни Іваниці, науковця і педагога-практика з Вінниччини.

Ключові слова: В.О.Сухомлинський, ідеї народної педагогіки, сучасна початкова школа.

Системні реформи, які відбуваються в освіті України, спрямовуються в т.ч. і на вдосконалення національної системи виховання, що сприятиме відродженню країни, широке використання в роботі з учнями надбань народної педагогіки і культури, духовних скарбів нації. «Для поповнення рядів

НАУКОВИЙ ПРОСТІР СТУДЕНТА: ПОШУКИ І ЗНАХІДКИ

державотворців потрібна така школа, яка б адекватно виховувала юне покоління, вимиваючи з душ школярів і батьків почуття національної меншовартості, а натомість пробуджувала внутрішню силу, національну гідність, гордість за славетні діла наших предків, які прагнули не лише зберегти, але й примножити багатства рідної мови, культури, звичаїв та традицій» [2, 5].

Народна педагогіка була і залишається основою становлення і розвитку педагогічної науки. Видатні педагоги, як правило, здобували славу і визнання саме завдяки тому, що їхня педагогічна діяльність будувалась на ґрунті народно-педагогічних ідей. До таких педагогів з повним правом відносимо видатного українського педагога-гуманіста Василя Олександровича Сухомлинського, чия творча спадщина відображає багатовікову педагогічну культуру і досвід сімейного та громадського виховання народу. Глибокий аналіз етнопедагогічної спадщини В.О.Сухомлинського представлено у працях таких науковців як: А. Богуш, Л. Бондар, Н.Калініченко, В. Ликов, Л. Паламарчук, Л. Петрук, В. Постовий, Ю. Руденко, О. Сухомлинська та інші. Водночас не втрачає актуальності питання розкриття етнопедагогічних засад творчості В.О.Сухомлинського та використання народно-педагогічних засобів у навчально-виховній роботі з молодшими школярами, зокрема, в умовах Нової української школи.

Аналіз творчого доробку педагога (а це понад 36 монографічних праць і брошур, більше 600 статей, близько 1200 художніх творів для дітей та ще ряд всесвітньо відомих педагогічних праць, зокрема: «Серце віддаю дітям», «Павлиська середня школа», «Сто порад учителеві», «Батьківська педагогіка» та ін.) дає підстави стверджувати, що його ідеї торкаються багатьох важливих аспектів суспільного буття, а в основу розробленої ним педагогічної концепції покладено положення як класичної, так і народної педагогіки.

Серед головних проблем його наукової творчості і практичної педагогічної діяльності були проблеми народної педагогіки, традиції і засоби народного навчання і виховання. Народна творчість панувала і в Павлиській школі, де впродовж багатьох років працював Василь Сухомлинський [6].

До народно-педагогічних засобів впливу на молодших школярів, які є багатофункціональними й високоемоційними, оскільки служать розвагою для дітей, задовольняють їхню допитливість, фізичні (насамперед до руху) і естетичні потреби, розвивають творче мислення, спонукають до співробітництва, тяжіють і засоби педагогічного впливу В.О.Сухомлинського. Серед них, поряд з фольклором, спостерігаємо рідну мову, народні ігри й іграшки, музичну, пісенну, хореографічну, художню народну творчість, національні звичаї, традиції, обряди, свята тощо.

На основі народної педагогіки у видатного гуманіста сучасності сформувалось основне педагогічне переконання – віра в дитину. Звідси і своєрідні принципи навчання і виховання, які декларує і яких безупинно дотримується педагог: принцип неповторності кожної дитини, принцип визнання відсутності нездібних дітей, принцип визнання кожного учня

НАУКОВИЙ ПРОСТІР СТУДЕНТА: ПОШУКИ І ЗНАХІДКИ

особистістю, принцип людяності, чуйності і тактовності по відношенню до учнів та ін. Без віри в людину, в добре начало в ній, вважає педагог, неможливою буде будь-яка педагогічна система. Оптимізм, віра в можливості дитини і віра дитини в свої сили забезпечує надійний зв'язок школи і сім'ї. З вірою в дитину, в ідеали людяності пов'язане оптимістичне сприйняття світу В.О.Сухомлинського. Життя у Павлиській школі несло в собі дух бадьорості, життєрадісності, переповнювало учнів упевненістю у власних силах, прагненням не відступати перед труднощами [6]. Ідеєю віри у можливості дитини, бережливого ставлення до її багатого, складного і дуже вразливого внутрішнього світу, необхідності надання їй допомоги на складному шляху особистісного розвитку пронизані і його праці.

Особистість учня є основою педагогічної системи В.О.Сухомлинського. Вона не готується до життя, а повноцінно живе, наповнена своїми думками і почуттями, а вчитель має бережно торкатись душі кожного учня, допомагати йому розкрити свої потенційні сили і можливості. На принципі дитиноцентризму, відповідно до якого дитина перебуває в центрі, а навколо неї обертається вся педагогічна освіта, побудована і Концепція «Нової української школи» [3]. Як зазначає В.І.Сивохоп, «серед дев'яти ключових компонентів формули Нової української школи важливими складовими, які визначали основу діяльності В. Сухомлинського, є сучасне освітнє (в тому числі і виховне) середовище, що забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, освітян, батьків; наскрізний процес виховання, який формує цінності; педагогіку, що ґрунтується на партнерстві між учителем, учнями і батьками; орієнтацію на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм» [4, 174].

Як відомо, НУШ – це школа, до якої приємно ходити учням. Це школа, в якій прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, не боятись висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами. НУШ – це школа, в якій панують співпраця та взаєморозуміння [3]. Пригадаймо, що і для В.О.Сухомлинського школа була не лише місцем, де діти здобували знання, а осередком духовно-морального та творчого розвитку дитини, в якому відбувалось її становлення, формування багатогранної, неповторної особистості. Педагог не лише називав, але й послідовно перетворював школу у школу радості, прагнув до того, щоб діти почувалися в ній природно, були самі собою, могли висловити свої думки, проявити почуття, отримати задоволення від навчання. У «Школі під блакитним небом» (розділ книги «Серце віддаю дітям») педагог описує, як відбувався процес навчання поза стінами школи, на лоні природи, під блакитним небом: «Ми вийшли із села, розташувалися на високому кургані. Перед нами відкрився чудовий краєвид на широкий, немов палаючий під сонцем луг, на стрункі тополі, кургани, що даленіли на обрії. Ми прийшли до джерел думки й слова» [5, 32].

Таким чином, народна педагогіка є основою творчої спадщини В.О.Сухомлинського, «навчає людей жити», а вчителю допомагає в організації освітнього процесу з використанням народних принципів, методів, форм,

НАУКОВИЙ ПРОСТІР СТУДЕНТА: ПОШУКИ І ЗНАХІДКИ

засобів навчання і виховання, формуванні особистості дитини на основі багатовікових надбань українського народу.

У закладах освіти України є багато послідовників народно-педагогічних ідей В.О.Сухомлинського. До прикладу, науковець і педагог з Вінниччини Галина Афанасіївна Іваниця під гаслом народної мудрості «Дивись, не забудь: Людиною будь!» розробила комплексну виховну систему школи першого ступеня «Школа гуманістичного виховання: Добродій» [1].

Запропонована методика пронизує усі ланки шкільного життя (урочну, позаурочну, позакласну роботу) і має на меті виховання гармонійної, всебічно розвиненої особистості через моральні цінності людства та надбання національної та світової культури. Система роботи по вихованню доброти, співпереживання розкривається перед учнями початкових класів через казку. Подаємо початок цієї казки: «Живе на нашій планеті Добра Сімейка: милосердя, великодушність, любов, співпереживання, порядність, чутливість, уважність. Добра Сімейка намагається зробити світ добрішим: щоб люди любили один одного і братів наших менших, приходили на допомогу, уміли розділити горе і радість з рідними, друзями, людьми, тваринами... Але Добра Сімейка – це не чарівники, вони не можуть перемогти в одну мить Чорне Зло та його слуг: жорстокість, заздрість, зазнайство, лінь... Перемогу можна досягти лише щоденною працею...».

В основі системи Галини Афанасіївни Іваниці по вихованню доброти і співпереживання лежать чотири основні напрямки роботи:

1. Знайомство з поведінкою добрих людей. I клас – знайомство з зовнішнім проявом у вчинках, діях добрих почуттів. Йде накопичення моральних уявлень про поняття добра, милосердності, співпереживання.

2. II клас – знайомство з проявом добрих почуттів у манерах, мові, міміці, жестах, навіть думках. На цьому етапі відбувається оволодіння ознаками понять, що позначають добрі почуття.

3. III клас – характеристика найкращих людських почуттів. Підведення школярів до оволодіння моральними поняттями, які є показником розвитку моральних знань.

4. IV клас – знайомство з проявом почуттів у ставленні до рідних, до однокласників, до незнайомих людей, до природи.

Наслідком комплексного формування моральних переконань, моральних почуттів і моральної поведінки є створення морально повноцінної, духовно багатой і щасливої людини, яка живе за законами Добра.

Отже, аналіз народно-педагогічних ідей В.О.Сухомлинського свідчить про їх значний потенціал у вихованні високо-духовної особистості, національно спрямованих громадян нашої країни та доцільність використання цих ідей у сучасній національній початковій освіті.

Список використаних джерел:

1. Іваниця Г.А. Добродій. Комплексна виховна система школи першого ступеня. Вінниця: ТОВ Віндрук, 2013. 206 с.

2. Кіт Г., Тарасенко Г. Українська народна педагогіка. Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: ПП “Едельвейс і К”, 2008. 302 с.

3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти: Міністерство освіти і науки України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf> (дата звернення: 23.10.2020)

4. Сивохоп В. І. Педагогічна спадщина В.О.Сухомлинського у діалозі з сучасними проблемами виховання. *Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю. Розмірковуємо про художньо-емоційний світ дитинства*. Тези XI Міжнародних і XXVIII Всеукраїнських педагогічних читань. Ужгород: РІК-У, ЗППО, 2021. С. 173-176.

5. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. *Вибр. твори* : в 5-ти т. Київ: Радянська школа, 1977. Т. 3. С. 5-279.

6. Сухомлинський В.О. Павлівська середня школа. *Вибрані твори*: В 5-ти т. К.: Радянська школа, 1977. Т. 4. С. 5-390.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Лариса Багній

*Український державний університет
імені Михайла Драгоманова*

м. Київ

Науковий керівник: Бондар Н. В.,

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри

психокорекційної педагогіки та реабілітології

Анотація. У статті досліджуються закономірності формування соціально-побутових навичок у дітей з особливими освітніми потребами у початковій школі та наводяться сучасні підходи до їх формування в умовах інклюзивного навчального середовища.

Ключові слова: соціалізації дітей з особливими освітніми потребами, формування соціально-побутових навичок.

Сучасні тенденції гуманістичної парадигми інклюзивної освіти наголошують на праві кожної особистості вчитися та розвиватися згідно з її особистими здібностями. У такому контексті проблема розвитку, навчання та соціалізація дітей з особливостями функціонування постає дуже актуальною та потребує обов'язкової розробки та введення дієвої системи корекційно-розвиткової роботи даної категорії дітей.